

SANCTA LUCIA GILLE

Instiftat 1939

Kapitel 5 – Optikerutbildningen i gymnasieskolan

Publicerad: oktober 2006

Sammanställt av: Sten Lutteman, optiker

HISTORIA

Den utbildning som startade 1939 genom initiativ från Stockholms Förenade Specialoptiker, SFS, i lokaler vid Stortorget i Gamla Stan i Stockholm förändrades och förlades 1953 till lokaler i Blackeberg. Denna skola hade SpecialOptikernas Riksförbund som huvudman och var en 4-årig lärlingsutbildning med gesällexamen.

Under dessa tidiga år hölls även s.k. Mästarkurser och Högre optikerkurser. Utbildningen använde Hermodskurs i Optik skriven av Stig Stefanson som kurslitteratur och en del, av lärarna, egenproducerat material.

Optikerutbildningen i SOR´s regi flyttades så 1959 till större och mer ändamålsenliga lokaler i Hässelby. Utbildning hade även funnits vid Sköldenborgsinstitutet utanför Helsingborg med Stiftelsen Sköldenborgsinstitutet som huvudman, och i Borensberg, Motala Kommun. Huvudman här var Sveriges Urmakarförbund.

Förutom dessa utbildningar/kurser ordnades, med olika huvudmän, kontaktlinskurser, legitimationskurser, kurser för äldre optiker samt vidareutbildningskurser.

För att bättre samordna utbildningen och göra den likartad i hela landet hade huvudmännen uppvakttat landets skolmyndigheter i syfte att få kommun eller stat att ta över ansvaret för utbildningen

GYMNASIESKOLAN UNDER UTREDNING

Sveriges legitimerade Optikers Riksförbund, SOR, hade den 20 mars 1970 i en framställan till Skoldirektionen hemställt att Stockholms Stad måste överta huvudmannaskapet för Optikerskolan i Vällingby (Hässelby) fr.o.m. den 1 juli 1971.

Denna begäran sammanfaller med tidpunkten för den s.k. allmänna gymnasiereformen och ny läroplan för Gymnasieskolan, Lgy 70, där många gamla hantverksutbildningar föreslogs ingå i den nya gymnasieskolan som s.k. specialkurs.

Den stora statliga offentliga utredningen, Yrkesutbildningsberedningen (YB) hade i sitt delbetänkande III, SOU 1967:48, i samarbete med SOR föreslagit en kursplan. [Bilaga 1.](#)

Gymnasiereformen berörde hela landet och utbildningen i Stockholm skulle få Stockholms Stad som huvudman medan utbildningen i Borensberg skulle få Motala Kommun som huvudman.

BESLUT OM GYMNASIESKOLANS INFÖRANDE

Inför beslutet i Stockholms Kommunfullmäktige inhämtas ”Utlåtande nr 80 år 1971 angående kommunalisering av grundutbildningen vid Optikerskolan”, [Bilaga 2](#).

De instanser som lämnar utlåtande är Skoldirektionen den 4 juni 1970, [Bilaga 2.1](#), Skolförvaltningen i sitt tjänstememorial den 26 maj 1970, Drätselnämnden den 9 mars 1971, Kammarkontoret, Borgarrådsberedningen samt Kommunstyrelsen. Utlåtandet är daterat den 17 mars 1971, och utgör underlaget för Kommunfullmäktiges beslut den 29 mars 1971. Beslutet finns i § 15 och lyder ”I enlighet med kommunstyrelsens hemställan i utlåtande nr 80 beslöt kommunfullmäktige utan omröstning att godkänna kommunalisering av grundutbildningen vid Optikerskolan i Vällingby fr.o.m. den 1 juli 1971 under förutsättning att kungl. maj:t medger att den kommunala gymnasieorganisationen också får omfatta ifrågakvarande utbildning”. [Bilaga 3](#).

GYMNASIESKOLAN BLIR EN REALITET

Gymnasieskolan var nu beslutad att införas i Stockholm och liknande beslut fanns, veterligen, även för Borensberg. Året är 1971 och Optikerskolan övertas av Stockholms Skoldirektion och Optikerskolan i Borensberg övertas av Motala Kommun.

Skolan i Stockholm organiseras av Polhemsgymnasiet, f.d. Stockholms Yrkesskolor, på Kungsholmen och Borensberg blir kvar i sina tidigare lokaler, den s.k Stefanskolan. Skolan i Stockholm organiseras således av Polhemsgymnasiet men får till en början vara kvar i sina lokaler i Hässelby/Vällingby.

Den första intagningen till den nya utbildningen, som således utgjorde en specialkurs vid gymnasieskolan, gjordes under våren/sommaren 1971 och eleverna påbörjade sin tvååriga utbildning höstterminen 1971. Läroplanen var en genomarbetad version av den i bilaga 1 och man tog in 16 elever i Stockholm. [Bilaga 4](#). Enligt inhämtade uppgifter, från dokumentation och bl.a Rune Dahlgren, spelade Evert Jarde en mycket betydande roll i framtagandet av den utbildningsplan som fastställdes att gälla för optikerutbildningen inom gymnasieskolan på de två aktuella platserna i landet. I Borensberg fortsatte man, dock som tidigare, tillsvidare med den 4-åriga lärlingsutbildningen.

Förändringen jämfört med den gamla lärlingsutbildningen var i första hand att eleven efter två års heltidsstudier skulle vara yrkesförberedd för det mesta, som ansågs tillhöra grundutbildning, inom yrket. Skillnader fanns i första hand genom att mängden teori kraftigt ökat men även i att antalet timmar ägnade helt åt ”att göra glasögon” var färre än i den gamla utbildningen.

Betygsättning skedde i alla betygsämnen enligt skala 1-5. Kursens innehåll framgår av [bilaga 4](#).

Denna nya utbildning var, som nämnts, en specialkurs inom gymnasieskolan och hade de för gymnasieskolan sedvanliga intagningskraven. Dock visade det sig att antalet sökande till denna utbildning var så stort att praktiskt taget ingen som inte redan hade gått en gymnasieutbildning kom in.

Skolan i Stockholm hade vid denna tidpunkt, 1971, Evert Jarde som studierektor och lärare var Rune Dahlgren medan Borensberg hade Sven Sandström och senare Carl-Axel Johansson som rektor samt och Walter Wolff som lärare.

Utbildningen i Borensberg fortsatte med lärlingsutbildning fram till 1974. Därefter startade, läsåret 1974/75, den gymnasiala utbildningen enligt läroplanen med ett årligt intag av 16 elever ända fram till gymnasieutbildningen lades ner 1994-1995.

När den gymnasiala utbildningen startade utökades lärarstaben med Magnus Augustsson. Bengt Nordberg anställdes som optiklärare 1986, blev rektor 1992 och avgick 1998.

Intagningen i Stockholm var det första året 16 elever och de två nästföljande åren 32 elever men ökade sedan till den slutliga nivån om 48 elever, d.v.s. 3 klasser á 16 elever, fram till gymnasieutbildningen lades ner 1994-1995.

Från och med läsåret 1973-74 förlades hela utbildningen i Stockholm till nyinredda lokaler i Nya Elementars Gymnasium i Åkeshov, men organisatoriskt tillhörde utbildningen fortfarande Polhemsgymnasiet. Anledningen var att Nya Elementars Gymnasium vid denna tidpunkt endast hade teoretiska linjer.

Här kan således konstateras att den första gymnasiekursen, med 16 elever, som startade 1971 gick hela utbildningen i Hässelby/Vällingby och den andra kursen, med 32 elever, gick sitt första år på samma plats. Den tredje intagningen också den med 32 elever gick hela sin utbildning på Nya Elementars Gymnasium.

Det ökade elevantalet medförde nödvändiga tillskott till lärarstaben med Bengt Qvist och Tom Zeland. När skolan sedan läsåret 1974-75 ökade till 48 intagna elever per årskurs utökades lärarstaben ytterligare med Anders Pleijel och Sten Lutteman.

Från och med höstterminen 1976 flyttades optikerutbildningen organisatoriskt och tillhörde därefter Nya Elementars Gymnasium.

UTBILDNING I FÖRÄNDRING

Tvåårig gymnasial utbildning

Den läroplan utbildningen hade att arbeta efter var fortfarande den som beslutades 1971 och som, trots ökad mängd teori, hade sin tonvikt lagd på det hantverksmässiga inom yrket. Läroplaner utgör generellt ett ramverk för vad som skall innefattas i en utbildning men relativ frihet finns för lärarstaben att avgöra hur ingående varje område skall behandlas. Redan tidigt började man i Stockholm, under ledning och inspiration av Evert Jarde, utnyttja denna möjlighet till att få in nya ämnesområden i utbildningen. Exempel är fysiologisk optik och refraktionslära med anatomi och fysiologi på en djupare nivå än vad möjligen läroplanen antydde.

Tidigare har nämnts att denna nya utbildning var en specialkurs inom gymnasieskolan och hade de för gymnasieskolan sedvanliga intagningskraven. Dock visade det sig, även detta nämnt ovan, att antalet sökande till denna utbildning var så stort att praktiskt taget ingen som inte redan hade gått en gymnasieutbildning kom in. Detta var förhållandet fram till myndigheternas allmänna beslut för gymnasieskolan att prioritera 16-åringar vid intagningen. Denna nya regel hade konsekvenser för utbildningen på så sätt att dessa nya yngre elever inte hade grundkunskaper för att kunna tillgodogöra sig den utbildningsnivå skolan då hade.

Yrkesråden

Införandet av den gymnasiala utbildningen medförde ett behov av forum för utbyte av erfarenheter och åsikter mellan skola och avnämare. Av denna anledning kallade Stockholms Skolororganisation genom Polhemsgymnasiet i februari 1972 till det första mötet för yrkesrådet i urmakeri och optik. De kallade var ordförande Verner Helte, SHIO. Från branschen kallades Sören Mattisson, SOR, Magnus Jeraeus, SOR, Knut-Elis Bergström, SUOF, Lennart Svedberg, SUOF. Harry Landström och Herbert Mayer, HAO

kallades från facket samt från skolan kom Gustaf Lööv, rektor Polhemsgymnasiet, Sigurd Ekström, lärare urmakeri och Rune Dahlgren, lärare optik samt elevrepresentant Jan Höglund, optik. Yrkesråden sammanträdde genom åren och dryftade frågor rörande arbetskraftsbehov inom branschen, utrustning på skolorna, antalet utbildningsplatser mm. Råden verkade under åren 1972 – 1983.

Se [Bilaga 12](#)

Gymnasial lärlingsutbildning

Under åren som förflutit sedan införandet av den 2-åriga gymnasieutbildning, 1971, hade det funnits krafter inom branschen som ansåg att den gamla lärlingsutbildningen varit bättre, i första hand genom den större mängden hantverksmässigt arbete. Under några år fördes diskussioner, inom vårt yrke och andra, om att återinföra lärlingsutbildning och Riksdagen beslutade också att sådan utbildning skulle införas. Skolmyndigheterna svarade med att utfärda en förordning som medgav detta. Denna förordning som medger en försöksverksamhet finns i Skolöverstyrelsens Författningssamling. (SÖ-FS 1980:95) [Bilaga 5](#). Till denna förordning hörde också ett underlag för upprättande av kursplan för utbildningen. [Bilaga 5.1](#)

Under senare delen av 1980 bildades Optikeryrkets Centrala Yrkesnämnd, OCY, med representanter från optikerkåren, Rune Spandel, Owe Westholm, från Borensbergsskolan Carl-Axel Johansson, från Optikerböbundet Per Söderberg, och med Stig Stefanson som ordförande. Denna organisation utarbetade ett förslag till kursplan för en treårig gymnasial lärlingsutbildning som tillsammans med protokoll och rundskrivelse utgjorde ett underlag för kommande beslut i frågan. [Bilaga 6](#)

Ganska exakt två år efter den första förordningen i sammanhanget kom en förändring, innan någon utbildning enligt fastställd läroplan startat, som kan läsas i SÖ-FS 1982:194. Denna förordning, [Bilaga 7](#), innebär framförallt små förändringar i paragrafexterna.

Ärendet handläggs, i Stockholm, av Skolförvaltningen som uttalar sig i ett tjänsteutlåtande 1982-11-23 om sysselsättningsskapande åtgärder inom näringslivet, [Bilaga 8](#), positivt i frågan att rektor vid berörd gymnasieskola skall få fatta beslut om kommunalt anställningsbidrag. Stockholms Kommun, Skolförvaltningen utkommer i november 1982 med information och anmälningsblankett för denna utbildning.

[Bilaga 8.1](#)

Under denna hantering visade det sig att förutsättningar för anordnande av denna typ av utbildning endast fanns i Borensberg. Anledningarna var säkert flerfaldiga men den lokala utbildningsorganisationen i Stockholm var ganska kritisk och kallsinnig till dessa planer. En avgörande faktor var säkert också att intagningen till den 2-åriga gymnasieutbildningen i Borensberg var 16 elever per år medan den i Stockholm var 48 elever per år.

I mars månad 1983 fastställs läroplanen för den treåriga gymnasiala lärlingsutbildningen som endast fick tillämpas vid Stefanskolan i Borensberg. [Bilaga 9](#)

Utbildningstiden var planerad att innehålla en skolförlagd teoretisk del om 8 veckor första året, två perioder om 8 veckor vardera under andra året samt en period, också den om 8 veckor, under tredje året.

En information om den gymnasiala lärlingsutbildningen, som man trodde skulle få fler sökanden än den vanliga gymnasieutbildningen, skickades från OCY ut till branschen i juni 1983. [Bilaga 10](#).

Det kom senare att visa sig att införandet av utbildningen inte påverkade antalet sökande till den 2-åriga gymnasieutbildningen.

Optikeryrkets Centrala Yrkesnämnd, OCY, utkom också med förkunskapskrav och provbestämmelser för utbildningen, [Bilaga 11](#)

Utbildningen lades ner i samband med att gymnasial utbildning inom yrket upphörde när beslut om förläggning till högskola kom. Det är för närvarande inte känt hur många elever som genomgick treårig gymnasial lärlingsutbildning.

Utbildning av verkstadsoptiker – Skola – Företag i samverkan

Olika krafter inom bransch och skolan i Borensberg ledde till framtagande av läroplan för denna utbildning. Utbildningen avsågs att sträcka sig över fyra år med inlagda teroidelar enligt [Bilaga 16](#). Skolöverstyrelsen fastställde denna läroplan, 1986:41, i april 1986 och utbildningen startade i Borensberg läsåret 1988/89.

Det är för närvarande inte känt hur många elever som genomgick utbildningen.

Läroplansarbete 2 årig utbildning

Under de år som gått från starten 1971 hade mycket förändrats inom, mer eller mindre, läroplanens ramar och det hade blivit alltmer tydligt att den 2-åriga gymnasiala utbildningen var i behov av en ny läroplan. Det visade sig också att den legitimationskurs, en s.k. högre specialkurs inom gymnasieskolan, som var aktuell vid denna tid och som omfattade 12 veckor behövde förnyas. Den legitimationskurs som nu fanns omfattade således 12 veckor, mot den gamlas 6 veckor, infördes ungefär 1973.

Försök gjordes både från SOR och YHÄ 1982/83 att få legitimationskursen flyttad till högskolan men det blev avslag med indikation om uppdrag till SÖ att förändra utbildningen. [Bilaga 13](#).

Den nya legitimationsutbildningen, liksom den gamla, avslutades med ett praktiskt prov inför censorer. Provet var, i alla händelser i Stockholm, att göra en synundersökning, efter den tidens krav, med avslutande binokulär avstämning

Ny läroplan

Under hösten 1984 beslutade Skolöverstyrelsen att se över optikerutbildningens läroplaner både beträffande grundutbildningen och legitimationsutbildningen.

En av anledningarna var den försämring de nya reglerna för intagning medfört, d.v.s. prioriteringen av 16-åringar, vad avser elevernas förmåga/möjlighet att tillgagagöra sig utbildningen.

Skolöverstyrelsens uppdrag att utarbeta en ny läroplan för grundutbildningen och en läroplan för en 18-veckors legitimationskurs gick till Bengt Qvist och Sten Lutteman, båda två verksamma sedan många år vid utbildningen i Stockholm.

De nya läroplanerna skulle innehålla förbättringar vad avsåg yrkesspecifika ämnen som bl.a. Refraktionslära med Anatomi och Fysiologi.

Den nya läroplanen för grundutbildningen fastställdes den 10 oktober 1985, [Bilaga 14](#), och samtidigt fastställdes den nya läroplanen för legitimationsutbildningen, [Bilaga 15](#). För detaljerat innehåll rekommenderas läsaren till bilagorna.

Formellt blev nu grundutbildningen en s.k. påbyggnadsutbildning inom gymnasieskolan vilket innebar ett intagningskrav som var minst tvåårig gymnasiekurs med godkänt betyg i svenska och engelska. Legitimationskursen blev också den en påbyggnadsutbildning men, förutom grundkravet, även intagningskrav på genomförd grundläggande påbyggnadsutbildning.

Läroplansändringar

Läroplanen för både grundutbildning och legitimationsutbildning angav att elevernas färdigheter skulle betygssättas enligt skala 1-5 och att idrott skulle ingå som ett obligatoriskt ämne i grundutbildningen.

Efter påpekanden, till Skolöverstyrelsen, om det otidsenliga i detta kom förordningen om förändringar av dessa förhållanden, 1989.

[Bilaga 17 resp .bilaga 18.](#)

GYMNASIESKOLANS SLUTFAS

Organisatorisk tillhörighet

De sista åren som gymnasieutbildning tillhörde optikerutbildningen, i Stockholm, Sankt Eriks gymnasium på Kungsholmen och var även förlagd på denna skola. Denna period omfattade åren 1991-1995. I Borensberg tillhörde optikerutbildningen Motala Kommun och under hela perioden för gymnasial utbildning var den förlagd till Stefanskolan.

Antal studerande i Stockholm 1971 – 1993

Det är inte i skrivande stund möjligt att exakt fastställa det antal elever som genomgått utbildningen. Man torde dock kunna uppskatta att första intagningen resulterade i 16 färdiga optiker, den andra och tredje gav, vardera 32 färdiga optiker och de övriga 48 st färdiga optiker vardera under de 20 år som följde fram till högskolan. Detta torde göra ett totalt antal av cirka 1000. (Eventuella avhopp under utbildningen eller senare har ej beaktats)

Antal leg i Stockholm

Det är inte i skrivande stund möjligt att exakt fastställa det antal elever som genomgått utbildningen. Man torde dock kunna uppskatta att varje intagning fr.o.m. 1975 resulterade i c:a 30 färdiga optiker per år de 19 år som följde fram till högskolan. Detta torde göra ett totalt antal av cirka 570 st. (Eventuella avhopp under utbildningen eller senare har ej beaktats) Under vissa år gavs kurs både höst- och vårtermin, vilket troligen ökar antalet med några hundra personer. Kursens längd var före 1987 12 veckor och därefter 18 veckor.

Legitimationskurser gavs också före 1975, men inte inom gymnasieskolan, i samarbete med Statens Institut för Företagsutveckling(SIFU) och dessa hade c:a 30 elever per år. Kursens längd var 6 veckor uppdelat på två perioder.

Antal lärare

Antalet lärare var under den korta tiden i Hässelby/Vällingby huvudsakligen Evert Jarde och Rune Dahlgren och ökade sedan på Nya Elementar med först Bengt Qvist och sedan andra (se bilaga 19). Under denna senare tid, och under åren på S:t Eriks Gymnasium, tjänstgjorde ca 25 olika lärare vid utbildningen.

[Bilaga 19](#)

Antal lärare med lärarutbildning

Antalet lärare som genomgått pedagogisk utbildning ledande till lärarbehörighet för gymnasieskolan framgår av bifogade bilaga. [Bilaga 19](#)

Antal studerande i Borensberg 1974 – 1993

Det är inte i skrivande stund möjligt att exakt fastställa det antal elever som genomgått utbildningen. Man torde dock kunna uppskatta att intagningen resulterade i 16 färdiga optiker per år under de 18 år som följde fram till högskolan. Detta torde göra ett totalt antal av cirka 280. (Eventuella avhopp under utbildningen eller senare har ej beaktats)

Antal leg i Borensberg

Det är inte i skrivande stund möjligt att exakt fastställa det antal elever som genomgått utbildningen. Man torde dock kunna uppskatta att varje intagning fr.o.m 1975 resulterade i c:a 30 färdiga optiker per år fram till 1985 och åren mellan 1986 och 1996 blev 16 optiker per år utbildade. Detta torde göra ett totalt antal

av cirka 560 st. (Eventuella avhopp under utbildningen eller senare har ej beaktats). Kursens längd var före 1987 12 veckor och därefter 18 veckor.

Legitimationskurser gavs också före 1975, men inte inom gymnasieskolan, i samarbete med Statens Institut för Företagsutveckling(SIFU) och dessa hade c:a 30 elever per år. Kursens längd var 6 veckor uppdelat på två perioder.

Antal lärare

Här tjänstgjorde huvudsakligen Walter Wolf men när den gymnasiala utbildningen kom igång anställdes Magnus Augustsson och under senare perioder tillkom ytterligare c:a 8st.

[Bilaga 19](#)

Antal lärare med lärarutbildning

Antalet lärare som genomgått pedagogisk utbildning ledande till lärarbehörighet för gymnasieskolan framgår av bifogade bilaga. [Bilaga 19](#).

Litteraturexempel

I början av den nya utbildningen användes, i den yrkesspecifika delen, till stor del den litteratur som tidigare använts d.v.s. delar av Hermodskursen och sådant material som lärarna själv producerade. Senare men snart efter införandet började man i Stockholm (situationen i Borensberg har inte kunnat fastställas) att använda litteratur från den övriga optometriska världen. Denna litteratur utgjorde en kunskapsbas ur vilken man inspirerades att göra " eget " material. Den litteratur som skulle användas på denna tid skulle vara på svenska vilket klart begränsade valmöjligheterna. I allmänna ämnen som ex. anatomi fanns svensk litteratur att tillgå. Utvecklingen gick emellertid mot att mer engelskspråkig litteratur kom att användas och nedan följer exempel på den litteratur som användes i Stockholm under åren 1971 – 1995.

Kurslitteratur;

Anatomi och Fysiologi, Fransson-Kvist
 Eget kompendiematerial framställt av lärare
 Fotometri, Ljuskultur
 Fysiologisk optik för optiker, Kornerup-Stenström
 General Ophthalmology, Vaughan-Asbury
 Hermodskurs, Buve- Stefanson
 Nordisk Laerebok i Optik
 Refraktionsbestämning i 37 lektioner, Poser, K-H
 Ögat och dess Sjukdomar, Stenström

Referenslitteratur;

Albrecht von Graefe och hans tid, Kugelberg,F
 Anatomi, Petrén
 Binocular Vision, Solomon
 Clinical Refraction, Borish
 Djurens synorgan, Buve
 Neurooftalmologi, Bynke
 Nordisk Laerebok i Oftalmologi
 Refraksjonsbestemmelse, Diepes
 Refraktionsbestimmung, Diepes
 Synverktyg från äldre tider, Ahlström
 Öga och Hjärna, Gregory

Bland litteraturen, ovan, kan man finna en titel "Nordisk Lärobok i Optik". Denna tillkom på initiativ av Nordiska Rådet som ansåg att det borde, liksom inom oftalmiatriken, finnas en gemensam nordisk lärobok

för optiker. Bokens olika delar är presenterade, utom den finska delen, på originalspråket och författare är ett antal lärare från de olika skolorna i Kongsberg, Köpenhamn och Stockholm.

Boken blev ingen succé och användes ganska sparsamt vid de aktuella utbildningarna. Detta sammanhänger troligen med att man just vid denna tid började använda mer engelskspråkig litteratur.

ANNAN TIDIGARE UTBILDNING

Optikerutbildning i Furulund

Optikerutbildning fanns, som nämndes i inledningen, tidigt även vid Sköldenborgsinstitutet utanför Helsingborg och även om denna eller dess efterföljare aldrig var gymnasial till sin organisation har den naturligtvis sin plats i historien.

Utbildningen startade i januari 1958 med 12 elevplatser som en 4-årig heltidskurs och ledde till gesällexamen. År 1963 ändrades kurstiden till 3 år och till 16 elevplatser och när sedan AMU-center i Furulund startar 1972 läggs Sköldenborgsinstitutet ned och utbildningen flyttas till Furulund.

Från början var utbildningens ledare Thorolf Ekeberg och senare Bengt Nordberg.

I augusti 1977 startades en optoteknikerutbildning med 28 veckors utbildningstid och 12 elevplatser. Denna senare utbildning blev inte långlivad då avnämare verkade saknas. Verksamheten vid Furulund avslutades 1981.

Mycket kort om Affärsoptiker

När den gymnasiala utbildningen slutade i och med högskolans start på hösten 1994 innebar detta att pågående kurser i såväl Stockholm som Borensberg avslutades i och med utgången av vårterminen 1995.

I Borensberg startades en ny utbildning på gymnasienivå för s.k. affärsoptiker. Denna utbildning var tänkt att förse branschen med en kategori arbetstagare som skulle sköta tillverkning av glasögon och även vara optikerassistenter. Någon möjlighet till vidareutbildning till optiker eller legitimerad optiker fanns inte. Detta gjord att utbildningen inte blev särskilt långlivad och de som genomgått utbildningen har i många fall tvingats kompletteringsläsa för att skaffa sig allmän gymnasiekompetens. Efter detta har man gått kurser som givit optikerbehörighet och därefter kurser som givit legitimations- och kontaktlinsbehörighet.

Fortsättning i Högskolan

Efter många års arbete på många och olika nivåer i samhället beslutades att överföra optikerutbildningen till Högskolan med start hösten 1994. Utbildningen organiserad av Karolinska Institutet och beskrivning av denna, fortfarande pågående och under utveckling varande, period kommer senare.

AVSLUTNINGSD

Beskrivningen av gymnasieutbildningen i Sverige har gjorts efter en ganska omfattande genomläsning och kontroll av adekvata dokument från olika källor. Det har av lokala skäl varit så att material från den del av utbildningen som skett i Stockholm varit lättast att tillgå och kontrollera.

Syftet med beskrivningen och dess bilagor är att det för den intresserade och för framtiden skall finnas en samlad källa med fakta om denna period av optikerutbildningen i landet. Förhoppningen är nu att läsaren skall finna beskrivningen intressant och värdefull för vårt yrke.

Beskrivningen har möjliggjorts genom inhämtade uppgifter från arkiv och ett antal kollegor.

APPENDIX

Förteckning över bilagor

- Bilaga 1. Utdrag ur, Statens Offentliga Utredningar, SOU 1967:48, Yrkesutbildningsberedningen 6.11. Sid. 521 – 527.
- Bilaga 2, Utlåtande nr 80 år 1971, Stockholms Skoldirektions protokoll. Sid. 552 – 555.
- Bilaga 2.1 Utskrift av Stockholms Skoldirektions protokoll, 4 juni 1970, § 377.
- Bilaga 3 Utdrag ur Kommunfullmäktiges protokoll den 29 mars 1971 § 15.
- Bilaga 4 Läroplan för gymnasieskolan, Lgy Supplement Sp Nr UY 1 71:3 Dnr 3 947/71 U, 24.6 1971
- Bilaga 5 Skolöverstyrelsens Författningssamling, SÖ-FS 1980:95 Förordning (SFS 1980:533) om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning
- Bilaga 5.1 Underlag för upprättande av kursplan för gymnasial lärlingsutbildning
- Bilaga 6 Protokoll från OCY 1980-11-26 samt rundskrivelse
- Bilaga 7 Skolöverstyrelsens författningssamling SÖ-FS 1982:194 Förordning (SFS 1982:700) om ändring i förordning om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning
- Bilaga 8 Stockholms Skolförvaltning Tjänsteutlåtande Dnr 621/3800 Sysselsättningsskapande åtgärder inom näringslivet
- Bilaga 8.1 Stockholms Kommun, Skolförvaltningen Information om och anmälningsblankett för gymnasial lärlingsutbildning Källa Sten Lutteman
- Bilaga 9 Läroplan för gymnasieskolan, Lgy Supplement Sp G 4 83:4-7 Dnr 5040-83:637, 1985-10-08.
- Bilaga 10 OCY - Information om gymnasial lärlingsutbildning inom optikeryrket 1983-06-20
- Bilaga 11 OCY – Förkunskapskrav och provbestämmelser för optikeryrket 1983-09-02
- Bilaga 12 Stockholms Skoldirektion Protokoll från yrkesnämnden(yrkesrådet) under åren 1972-1983
- Bilaga 13 Utbildningsdepartementet, Prop. 1982/83:100 Bilaga 10 Yttrande och avslag på yrkande om legitimationskurs på högskola
- Bilaga 14 Läroplan för gymnasieskolan, Lgy Supplement Pu Öv 215 (Nr G 2 85:3) 1985-10-08. Dnr 728-85:1425
- Bilaga 15 Läroplan för gymnasieskolan, Lgy

Supplement Pu Öv 216 (Nr G 2 85:4)
1985-10-08. Dnr 728-85:1442,

- Bilaga 16   Läroplaner 1986:41
Läroplan för Verkstadsoptiker – Optiker
Skola – företag i samverkan
1986-04-30
- Bilaga 17   Läroplaner 1989:80
Ändrad läroplan för Legitimationskurs för optiker (Öv 216)
avseende betygssättning
1989-01-20
- Bilaga 18   Läroplaner 1989:178
Ändrad läroplan för Legitimationskurs för optiker (Öv 216)
avseende vissa ämnen
1989-06-22
- Bilaga 19   Förteckning över lärare vid optikerutbildningen inom gymnasieskolan och förteckning över lärare med
lärarbehörighet för gymnasieskolan